

XVIII.

Gravskrifter over Præster i Faxe Herreds Kirker.

Ved Poul Bredo Grandjean.

Rundt i Landets Kirker findes som bekendt ikke faa Ligsten over Præster; ifølge Danske Lovs 2—22—36 skulde nemlig »Præsten og Kirkeværgerne nyde fri Begravelse i Kirken, om de i Bestillingen bortkaldes.« Mange af disse Ligsten have, saavel ved de personalhistoriske Oplysninger, de indeholde, som ved Inscriptionernes hele Form, Krav

paa Interesse og Bevarelse fra Tilintetgørelse, hvilken ellers maatte blive de flestes Lod, da de jo som Regel ligge som Gulvfliser og saaledes slides af Kirkegængerne.

Gravskrifter over Præster i Faxe Kirke findes meddelte i Dr. phil. Pastor Rørdams Afhandling om »Universitetskirken i Faxe« (K. S. 4. R. I) og udelades derfor selvfølgelig her.

I. Kongsted Kirke.

I Kirkens Chor er indmuret i Væggen en hvid Marmortavle indfattet i en Ramme af Sandsten og med følgende Indskrift:

Her under er nedsadt det Jordiske af den i Live velærværdige og høylærde Hr. Valdemar Christian Herbst. Fød 1711 den 23 Sept.¹⁾. Død 1783 den 14 Octr.²⁾. Kaldet 1738 den 9 Maii til Sognepræst for Vester og Øster Egede og 1759 den 12 Octr. for Kongsted Meenigh., samt 1761 den 18 Decbr. beskikket til Provst udi Faxe Herred. Den sidste af hans 3 Ægtefæller³⁾ har skrevet den bedste Mands fortiente Minde i sit og paa denne Steen. Hæsedes den 14 Sept. 1789. Pauline Neergaard.

II. Spjellerup Kirke.

I Kirkens Skib findes, opstillet paa en Murgesims, en Kisteplade af Bly bærende følgende Indskrift:

Heri glemmes Støvet af den oplyste Tænkter og retskafne Mand, Velærværdige og Høylærde Her Niels Vest Buch, som i forskellige Menigheder var Religionens værdige Lærer, senest Sognepræst for Lydersløv og Frøslev Menigheder, for

¹⁾ Wiberg har f. 13. Sept.

²⁾ I Kongsted Kirkebog læses: Den 24 Octob. blev begravet Velædle, Velærværdige og Høylærde Hr Waldemar Christian Herbst, Kongsted Meenigheds Troe og Nidkiære Præst og Proust i Faxe-Herred i hans Alders 74 Aar. Herren belønne ham i de Ævige Boliger. Amen. Hr. Mag. Hastes Tale over hans Grav var over disse Herrens Ord: Moses min Tiener er død.

³⁾ Den mellemste af disse, Christiana Charlotte Bagger † 27 Maj 1769 (Kongsted Kirkeb.), nævnes ikke hos Wiberg.

hvilke han arbejdede utrættelig til sit Livs sidste Dag med Aands Styrke, mageløs Troeskab og følgeværdigt Exempel. Han var født d. 21 Septembr. 1720, gift med Dorthé Marie Find, som Aaret 1781 gik for ham i Evigheden. Døde d: 4 Maii 1795¹⁾ æret, elsket, begrædt af alle Gode men meest af 6 efterladte Børn, som i ham ejede den ømmeste beste Fader.

Ej Dødens Qual ej Gravens Mulm kan skrække
Den fromme Dydens Ven,
Han føler i sin Siel, at Gud skal vække
Endog hans Støv til Liv igien.
Mod Himlen seer vort Øje fuldt af Længsel,
Der hvor du glædes nu,
Ja gid vor Siel forlade Livets Fængsel
Med roeligt Mod og Haab som du.

Paa den udvendige vestre Side af Vaabenhuset er indmuret en Mindetavle med Ordlyden:

Foran denne Mindesten hviler en trofast Sielesørger, den kierligste Ægtemage og Fader, en sand Menneskeven Peter Ostenfeldt. Han var fød den 10de October 1733, var Præst i Lilleheddinge i 26 Aar og i Spiellerup i 8 Aar. I tvende Ægteskaber²⁾ blev han Fader til 9 Børn, 3 Sønner³⁾ og 6 Døttre, en Enke og 2 Døttre begræde hans Død de øvrige gik for ham til Hvile og han fulgte dem den 1ste December 1795

¹⁾ I Lyderslev Kirkebog 1795 læses: Tirsdagen den 12 Maj blev kast Jord paa Hr. ProvstNiels Vest Buchs Liig, Sognepræst for Lydersløj og Frøsløj Meenigheder, hand var biesat i Lydersløj Kirke og Dagen derpaa blev ført til Spiellerup-Kirkegaard for at begravnes hos sin sal. afdøde Hustru. Hand forblev Enkemand efter hendes Død til hans egen Død og var over 74 Aar, da hand døde. — Den 3 Octbt. 1780 (ikke som paa Pladen 1781) blev hans Hustru begr. 34 Aar 3 Maanedes gl., hun døde i Barselseng efter sit 8 Barns Fødsel. (Spjellerup Kirkebog), Wiberg har kun 3 Sønner og 2 D.

²⁾ Gift 1° med nedennævnte Sognepræst til Ulse-Freerslev Oluf Resens Datter af 2. Ægteskab, Anna Margrethe, døbt i Ulse Kirke 22. Febr. 1748 (Kirkebog.)

³⁾ Wiberg har kun 2 Sønner.

for evindeligt at høste Frugt af redelig Udsæd. Hans ham hengivne Meenigheder og Alle, der kiendte denne sieldne Mand, blande deres Taarer med hans Porørendes. Dette Minde satte ham hans dybtsørgende Enke Thomine Justine fød Bruun. Fred være med hans Aske.

III. Ulsø Kirke.

I Vaabenhuset findes denne og den næstfølgende Ligsten indmurede.

1) Døden er vis, men Dødens Time er uvis. Her under ligger begravnen Hæderlig oc Vellærdt Mand H. Jesper Erichsøn¹⁾, fordum Sognepræst til Ulsø oc Freersløf Sogner udi XXXVII Aar, hvilcken Gud ved den timelige Død fra denne jammerlige Græde-Dal til sin ævige Glæde-Sal bort kallede Anno MDCLXII den XV Octobris udi hans Alders LXIX Aar. Gud gifve hannem med alle troe Christne en glædelig oc ærefuld Opstandelse paa den yderste Domme Dag. Oc hafver denne salige Mands Efterleverske Karen Saxis Daatter denne Sten til en Amindelse paa hans Graf ladet legge oc bekoste. Dan. 12 V. 3. Men de som hafver underviist Andre, skulle skinne som den udstracte Befestning, oc de, som hafve retfærdig gjort Mange, som Stiernene evindeligt oc aldtid.

Med mindre Bogstaver er 131 Aar efter følgende indhugget:

Her under hviler sal. Her Hans Christofer From Beck forige Sogne Præst til Ulsø og Braabye Menigheder. Fød Anno 1737 den 1 Mai, død den 16 Mai 1793.

2) Effterat dend fordum Velærværdig og Høylærde nu sl. Guds Mand, Mag: Clemen Pedersøn Mulwad havde i 21 Aar som disse Meenigheders Hyrde ført et ustraffligt Liv og i 19 Aars kiærlig Ægteskab med sin nu dybt sørgende Enke Gundel Anders Daatter²⁾ avlet 3 Sønner og 2 Dattre,

¹⁾ Ørbæk (Wiberg).

²⁾ Forsel (Wiberg).

og i ingen Ting savnede Guds rige Velsignelse, blev hand d: 20 April 1717 i sin Alders 51 Aar hiemsøgt ved een forskreckelig Ilds Vaade, som fortærede ey alene hans Huus med hvad hand deri eyede, men endog betoeg hans Hustrue een elskværdig Mand, hans 2 efterlatte Sønner een umistelig Fader, ham selv med 5 andre Mennisker Livet, overladende Himmelen hans dyrekøbte Siæl og denne Grav hans fortørrede Been og hensmuldne Aske.

Lær deraf hvo Du er som denne Steen beskuer,
At Rigdom, Guld og Gods til Ilden ickun duer.
Men dette overgaaer ald Verdens Herlighed,
At være hvert Minut til Døden velbereed.

Indsat udvendig i Taarnets vestre Mur findes en Ligsten, hvis Ordlyd er:

Her under hviler i Herren Hr. Oluf Jacobsøn Resen¹⁾, forudm Sogne Præst for Ulsøe og Fresløff Meenigheder i — Aar²⁾. Døde d. — — —³⁾ i sit Alders — Aar. Hans sal. Hustrue Anna Margrethe Tønnes Daatter Rosendal, som lefvede med hannem i et kierligt Egteskab i 36 Aar, døde i sit Alders 65 Aar d. 17 Julij 1745. Saa og deris nu sal. eniste Søn Jacob Olufsøn Resen, der døde i sit Alders 9de Aar. Gud samle dennem i sit evige Æris Rige ved en ærefuld Opstandelse formedelst deris opstandne Frelsere Christum Jesum.

IV. Dalby Kirke.

I en Tilbygning til Kirken, oprindelig benyttet som Ligkapel, ligger i Gulvet en smukt udført Gravsten over Præsten Niels Fos.

Stenens Hjørner er prydede med 4 cirkelrunde Basreliefs, de to øverste forestille begge Engle blæsende i Basuner, imellem disse ses en Hane staaende med det ene

¹⁾ Jfr. Worms Lex. over lærde Mænd. III, 977.

²⁾ fra 24. Maj 1717 til sin Død (Wiberg).

³⁾ Ikke udfyldt paa Stenen, begr. (ikke som hos Wiberg †) 23 Marts 1753 (ifølge Ulse Kirkebog).

Ben paa et Timeglas, ved disse Figurer læses følgende: »O vigila semper nam vitæ terminus urget« og »judicis ante thronum cum tuba clangit eris«.

De nederste Hjørners Basreliefs fremstille, til venstre en gennem en Sky springende Hund, til højre et paa en Ambolt liggende Hjerte, over dette en af en Sky fremstrakt Arm løftende en Hammer til Slag, ved Siderne af Hjertet Bogstaverne V. A., imellem disse Medailloner ses et Dødningehoved med af Øjne og Mund fremspirende Kornax, ved disse Figurer Ordene: »Sic semina sicca virescunt.« Selve Gravskriften lyder:

Her ligger begravet Hederlig oc Vellærd Mand Her Niels Desiderii Søn Fos fordum Sognepræst her sammestedz 36 Aar oc døde Anno 1652 den 26 Iulii¹⁾ udi sit Alders 63 Aar. Sampt hans kierre Hustru, Erlige oc Gudsfræctige Quinde Margrete Peders Datter²⁾, som tilforne hafde i Ecteskab Hederlig oc Vellærd Mand Her Jørgen Lauritz Søn oc fordum Sognepræst her sammestedz i 14 Aar oc afledede med hannem 6 Børn, 4 Sønner oc 2 Døttre, oc lefvede i Ecteskab med Her Niels paa 27 Aar oc afledede med hannem 3 Børn, 2 Sønner oc 1 Datter oc døde Anno 1643 den 11. Avgusti, i hindes Alders 58 Aar. Gud gifve dennem med alle tro Christene en gledelig Opstandelse. Jeg wed, at min Frelsere lefver, oc hand skal her efter opvecke mig aff Jorden, oc ieg skal der etter omgifvis med denne min Hud, oc ieg skal see Gud i mit Kiød, den Samme skal ieg see faar mig, oc mine Øyen skulle skue hannem oc ingen Fremmet. Job. 19.

Paa Væggen over Stenen hænger et med Billedskærerarbejde prydet Epitaphium med Portraitter af Niels Fos i Ornat med 2 Hustruer; ved hans Hoved staar: ætat 48 anno 1637. Billedet er meget medtaget af Tidens Tand og kan vist næppe restaureres. Paa Epitaphiets Fod læses:

¹⁾ Saavel Wiberg som de i Choret hængende »Series pastorum« angive fejlagtig, at hans Død har fundet Sted i August.

²⁾ Anføres ikke hos Wiberg, ej heller som gift med Formanden Jørgen Lauridsen.

Havnia me [genuit] — — — — mysteria Christi heic sacri qvondam pastor ovilis, oves, et recubat mecum tumulo thesaurus amatus, fida comes vitæ, ac uxor, amica thori, si numeros vitæ, si quæris nomina nostra, incisa in tumulo saxeæ scripta lege. Anno 1637.

Om dette Epithaphium gaar det Sagn paa Egnen, at det ikke kan komme ud af Kirken; selv om det ved Maa-ling befindes at være mindre end Kirkedøren, vil det, naar det bringes ud til denne, dog være for stort til at komme igennem. Ligeledes vil der times den, der prøver derpaa, al mulig Ulykke.

Kirkens Daabsfad er sikkert skænket af Niels Fos; det bærer, foruden et Bomærke i et Skjold, hans og hans Hustrus Forbogstaver N: D: F: M: P: D: samt Aarstallet 1639.
